رویش روان شناسی، سال هفتم، شماره ۱۱، شماره پیاپی ۳۲، بهمن ماه ۱۳۹۷
Rooyesh-e-Ravanshenasi, 7(11), 201

مقایسهٔ ویژگی‌های شخصیتی زنان و مردان در گسترهٔ عمر

A Compartive study of Personality Factors in Men and women during the Lifespan

زینب بهرام بیگی نویسنده مسئول
کارشناس ارشد روانشناسی دانشگاه آزاداسلامی
دکترفرهاد جمهری
استادیار روانشناسی دانشگاه علامه طباطبایی
دکترغلامرضا ذاکری پور
استادیار دانشگاه علوم انتظامی

چکیده

ویژگی های شخصیتی مجموعه صفاتی هستند که نقش بنیادی در جنبه های گوناگون زندگی فرد دارند .ضمن اینکه این صفات تفاوت های بین فردی در شناخت، هیجانات و رفتارهای افراد را شامل می شوند.هدف از پژوهش حاضر، مقایسه ویژگی‌های شخصیتی زنان و مردان در گستره‌ی عمر بود. این پژوهش از نوع علی مقایسه‌ای و جامعهٔ اماری آن شامل ساکنین منطقه ۱ شهر رشت بود. بدین منظور تعداد ۳۲۱ نفر به شیوهٔ نمونه گیری در دسترس انتخاب شدند و جهت گرداوری داده‌ها از پرسشنامهٔ پنج عاملی شخصیت نئو- فرم کوتاه استفاده گردید. نتایج حاصل از آزمون‌های تحلیل واریانس و **t** مستقل نشان داد که ویژگی خوشایندی با بالارفتن سن افزایش یافته است و بین زنان و مردان از لحاظ ویژگی شخصیتی برونگرایی و نوروزگرایی در گستره‌ی عمر تفاوت وجود دارد و همچنین میانگین خوشایندی و وظیفه شناسی در زنان بالاتر از مردان بوده است.نتایج حاکی از ان است که برخی از ویژگی ها در گستره عمر تغییر یافته همچنین در بعضی صفات بین زنان و مردان تفاوت وجود دارد.

Zeinab Bahram Beygi *
Master of Psychology, Islamic Azad University

Dr Farhad Jomehri
Assistant Professor of Allameh Tabataba'i University

Dr. Gholamreza Zakeripour
Assistant Professor of Police University

Abstract

Personality traits are traits that have an important role in various aspects of life .so that the differences between the individual cognition, emotion and behavior of individuals are included. The purpose of this study was to compare women and men's personality traits in life span. This research was of causal-comparing type and the statistical population of which was selected from the residents of Rasht city, region one. For this purpose, a number of 321 individuals were selected through availability sampling and Neo Five Factor Inventory- short form (Costa. & Mccrae ,1992) was used for collecting data. The results of Analysis of Variance and Independent t tests showed that the trait of agreeableness has increased parallel to age increase and there is a difference between women and men in terms of the personality traits of conscientiousness and neuroticism in life span. Also, the average of agreeableness and conscientiousness have been higher in women than men. The results show that some of the features in the range of life has changed in some

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]

کلید واژه: خوشایندی، نوروزگرایی،وظیفه شناسی، ویژگی‌های شخصیتی، گسترهٔ عمر، زنان و مردان

traits, there is a difference between men and women.
Keywords: areeableness, neuroticism, conscientiousness, Personality traits, Life span, women and men

مقدمه

شخصیت[1] در برگیرنده‌ی مجموعه صفاتی است که در میان گروه‌های سنی، جنس‌ها و فرهنگ‌های مختلف قابل مشاهده است (ویلسون[2] و دیشمن،[3] ۲۰۱۵) و در جهت توصیف و توضیح الگوهای منسجم در عاطفه، شناخت، تمایلات و رفتارهای افراد بکار می‌رود (رویل[4] و کاندون،[5] ۲۰۱۵). در همین راستا روانشناسان به تعیین عوامل شخصیتی پرداختند که در این میان می‌توان به پنج عامل بزرگ شخصیت اشاره نمود که توسط مک کری[6] و پل کاستا[7] ارائه گردید؛ در این مدل، شخصیت بهنجار مرکب از پنج بعد نوروزگرایی،[8] برونگرایی،[9] تجربه گرایی،[10] خوشایندی[11] و وظیفه شناسی[12] است (استرود،[13] مک ناگتون،[14] فاهرمن،[15] ۲۰۱۵). البته روانشناسان در اینکه شخصیت چقدر می‌تواند تغییر کند با یکدیگر توافق نظر ندارند چرا که شواهدی مبنی بر وجود ثبات شخصیت در عده‌ای و تغییر شخصیت در عده‌ی دیگری وجود دارد (انوزیک،[16] لوکاس[17] و دنلان،[18] ۲۰۱۲) و این نکته حائز اهمیت است که در تئوری‌های تحول، بزرگسالی زمان مهم تغییر اهداف و راهبردهای کنار آمدن می‌باشد (هلسون،[19] کان،[20]

---

[1] personality
[2] Wilson K.E.
[3] Dishman R.k.
[4] Revelle W.
[5] Condon D.M.
[6] Mccrae R.
[7] Costa p.
[8] neuroticism
[9] extroversion
[10] openness
[11] areeableness
[12] conscientiousness
[13] Straud c.
[14] McNaughton-Cassill M.
[15] Fuhrman R.
[16] Anusic I.
[17] Lucas R.E.
[18] Donnellan M.B.
[19] Helson R.
[20] Kwan V.S.Y.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]

جان[1] و جنز[2] ۲۰۰۲) و توجه به تفاوت‌های سنی در شخصیت می‌تواند به وضوح ماهیت روانشناسی تحول کمک کند (انوزیک و همکاران، ۲۰۱۲). مطالعات زیادی نشان داده‌اند که پنج عامل شخصیت ثابت هستند و میانگین تغییرات در انها کم و در بین گروه‌های سنی یکسان است (اشتن[3]،۲۰۱۳؛ کب- کلارک[4] و اسچورر[5]،۲۰۱۲؛ لی و هاتف[6] ۲۰۰۵). اسپیچ[7] و همکارانش (۲۰۱۱) در بررسی انجام شده در نمونهٔ ۱۴۷۱۸ نفری نتیجه گرفتند که شخصیت در سرتا سر زندگی تغییر می‌کند و اذعان دارندکه سن تأثیر منحنی شکل پیچیده‌ای بر میانگین صفات شخصیت دارد. همچنین بر اساس مطالعات فراتحلیلی هلسون و همکارانش (۲۰۰۲) شخصیت در طول بزرگسالی تغییر می‌کند و بر اساس نتایج بدست آمده از این پژوهش افراد با سن بالاتر در ویژگی‌هایی چون خوشایندی و وظیفه شناسی رتبه بالاتری می آورندهمچنین در این راستا نتایج مطالعات انوزیک (۲۰۱۲) نشان داد که ویژگی خوشایندی رابطه مثبتی با سن دارد و سوبلت[8](۲۰۱۱) نشان داد که افزایش سن با افزایش صفت شخصیتی وظیفه شناسی در ارتباط است. در همین راستا پژوهش‌های اخیر مشخص نمودند که با افزایش سن برخی ابعاد شخصیت دچار افزایش و برخی دیگر دچار کاهش می‌شوند (ریدی[9]و رابینسون؛[10]۲۰۰۸؛ میلوجیو[11]و سیبلی؛[12] ۲۰۱۴؛ کلیم استرا،[13] بلیدورن؛[14] اسندورف؛[15] وان آکن[16] و دنسین؛[17]۲۰۱۳؛ انوزیک،۲۰۱۲؛ سوبلت؛[18]۲۰۱۱؛ والتون ؛[19]۲۰۱۳). گروه دیگر محققان به بررسی رابطهٔ جنس با ویژگی‌های شخصیتی پرداختند که البته نتایج متفاوتی بدست آمده است، نتایج بعضی از

[1] John O.P.
[2] Jones C.
[3] Ashton M.c.
[4] Cobb-clark D.A.
[5] Schurer s.
[6] Lee W.
[7] Specht
[8] Soubelet
[9] Ready R.E.
[10] Robinson
[11] Milojev P.
[12] Sibley C.G.
[13] Klimstra T.A.
[14] Bleidron W.
[15] Asendorpf J.B.
[16] Van Aken M.A.G.
[17] Denissen J.J.A.
[18] Soubelet A.
[19] Walton K.E.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]

پژوهش‌ها نشان دهندهٔ تفاوت معنادار رتبهٔ دختران در مقایسه با پسران در عامل تجربه گرایی و خوشایندی (رحمانی و غلامعلی لواسانی،۲۰۱۲) و همچنین سطح بالایی از وظیفه شناسی و خوشایندی در زنان مسن در مقایسه با مردان مسن بوده است (چپمن[۱] دابراستین[۲] سورنسن[۳] و لینس[۴]،۲۰۰۷). مطالعات اخیر نشان می‌دهند که ویژگی‌های شخصیتی حتی بر روند انتخاب و ترجیح غذایی و بکار بردن رژیم خاص از جانب افراد اثر می‌گذارد (متوس[۵] مک نیل[۶] جیا[۷] کرایگ[۸] استار[۹] و دیری[۱۰] ۲۰۱۳؛ کلر[۱۱] و سیگریست[۱۲] ۲۰۱۴؛ متوس، ریالو[۱۳] الیک[۱۴] دیری[۱۵] ایسکو[۱۶] و متسپالو[۱۷] ۲۰۱۲) و در مطالعات فراتحلیلی همبستگی بین فعالیت جسمانی و برونگرایی و وظیفه شناسی گزارش شده است (ویلسون ودیشمن، ۲۰۱۵) و از طرفی تغییر صفات شخصیت و تعامل بین انها بطور معتبری مصرف مواد مخدر (توریانو [۱۸] ۲۰۱۴)، رضایت زناشویی (رازقی، نیکجو، ظهرابی و موجمباری، ۱۳۹۰)، تعلل ورزی تحصیلی (گل محمدیان،۱۳۹۳)، رفتارهای تمرینی ورزش (نیک بخش، میرزایی و جهان اسا، ۱۳۹۳) و سبکهای شوخ طبعی (زارع، کمالی و رضایی نسب، ۱۳۸۸) را پیش بینی می‌کنند. در همین راستا با در نظرگرفتن پژوهش‌های موجود و تأثیر بسزای شخصیت در جنبه‌های گوناگون زندگی فردی و اجتماعی و از سویی افزایش دانش و آگاهی نسبت به روند این مؤلفه‌ها و تاثیرگذاری آن‌ها بر کیفیت تعاملات، نتایج درمان وسیاست گذاری‌ها اهمیت بررسی آنها را اشکار می‌نماید. همانگونه که قبلاً اشاره شد دیدگاه‌های متفاوتی در زمینهٔ ثبات وتغییر شخصیت وجود دارد، بر این مبنا که برخی به ثبات شخصیت در سراسر زندگی اشاره داشته و برخی دیگر معتقدند که شواهدی از

[1] Chapman B.P.
[2] Duberstein P.R.
[3] Sorensen S.
[4] Lyness J.M.
[5] Mottus R.
[6] Mcneill G.
[7] Jia X.
[8] Craig L.C.A
[9] Starr J.M.
[10] Deary I.J.
[11] Keller C.
[12] Siegrist M.
[13] Realo A.
[14] Allik J.
[15] Deary I.J.
[16] Esko T.
[17] Metspalu A.
[18] Turiano N.A

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]

تغییر در سطوح هر یک از صفات دیده می‌شود و از طرف دیگر پژوهش‌های موجود در این زمینه در نمونه‌هایی با فرهنگ‌های متفاوت غیر ایرانی انجام شده است و با توجه به نقش و اهمیت فرهنگ تا به حال هیچگونه تحقیقی در این مورد در نمونهٔ ایرانی در گسترهٔ عمر انجام نگرفته است. تمامی این عوامل باعث شدند که این مطالعه در محدودهٔ سنی ۲۰ سال به بالا را مورد بررسی قرار دهد تا به گسترش تحقیقات بنیادی منجر گردد. این پژوهش درصد پاسخ به سؤال‌های زیر بوده است:

ویژگی‌های شخصیتی در گسترهٔ عمر چگونه تغییر می‌یابند؟ ویژگی‌های شخصیتی در مردان و زنان در گسترهٔ عمر چگونه تغییر می‌یابند؟

روش

روش پژوهش حاضر از نوع علی ومقایسه ای است چرا که در این پژوهش به مقایسهٔ چند ویژگی در دو گروه زنان و مردان درطبقات سنی مختلف پرداخته شده است. جامعهٔ پژوهش حاضر در برگیرندهٔ ساکنین منطقه ۱ شهرداری شهر رشت واقع در استان گیلان بود، البته بر اساس ماهیت متغیر وابسته افراد زیر ۲۰ سال از این جامعهٔ اماری خارج گردیدند. حجم نمونه با الگو گرفتن از جدول مورگان ۳۲۱ نفر برآورد گردید. با مدنظر قراردادن گروه‌های پنجگانهٔ سنی، مطابق با نظریهٔ رشد روانی–اجتماعی وایلانت ساکنین این منطقه به ۵ گروه سنی ۳۰–۲۰، ۴۰–۳۰، ۵۰–۴۰،۶۵–۵۰ و ۶۵ سال به بالا تقسیم شدند سپس براساس اطلاعات مرکز امار ایران با توجه به فراوانی نسبی دو ویژگی جنسیت و سن ازمودنی ها از روش نمونه گیری در دسترس استفاده شده است. به منظور گرداوری داده‌ها ابزار مورد استفاده در این پژوهش پرسشنامهٔ شخصیتی NEO-FFI می باشد این پرسشنامه توسط مک کری و کاستا در سال ۱۹۸۵ ساخته شد. گروسی و همکارانش این پرسشنامه را در ایران هنجاریابی کرده‌اند (۱۳۷۷). فرم کوتاه این ابزار که در این پژوهش استفاده شد ۶۰ ماده است که ۵ عامل اصلی روان رنجوری، پذیرا بودن به تجربه، سازگار بودن، مسئولیت پذیر بودن و ۶ خصوصیت در هر عامل را می‌سنجد. در این تست برای هر عامل ۱۲ سؤال اختصاص یافته است، ماده‌ها به صورت ۵ گزینه‌ای (کاملاً موافق، موافق، نه موافق نه مخالف، مخالف، کاملاً مخالف) است و نمره‌های ۰ تا ۴ به این گزینه‌ها تعلق می‌گیرد (گروسی فرشی، مهریار و قاضی طباطبایی،۱۳۸۰). بنابرگزارش کاستا و مک کری (۱۹۹۲) ضرایب اعتبار بازآزمایی سیاهه بین ۰/۸۳ تا ۰/۷۵ است. ضرایب همسانی درونی نیز

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]

برای هر یک از عوامل نوروزگرایی، برونگرایی، تجربه گرایی، خوشایندی و وظیفه شناسی به ترتیب برابر با ۰/۸۶، ۰/۷۳، ۰/۵۶، ۰/۶۸ و ۰/۸۷ گزارش شده است (گروسی فرشی و همکاران،۱۳۸۰). در پژوهش حاضر ضریب الفای کرونباخ پنج عامل به ترتیب ۰/۵۷/۶۹،۰/۵۱/۰،۰/۵۴/۰، ۰/۷۵ گزارش شده است. در ابتدا هدف از انجام پژوهش برای افراد توضیح داده می‌شد و تعداد پرسشنامه و چگونگی پاسخ دادن به آنها و همچنین زمان احتمالی مورد نیاز جهت انجام کار برای ازمودنی ها مشخص می‌گردید و در صورت تمایل به همکاری از جانب آنها پرسشنامه‌ها در اختیارشان قرار می‌گرفت و در ضمن برای آزمودنی های بی سواد و کم سواد سؤالات خوانده و جواب مورد نظر انها در پرسشنامه علامت زده می‌شد. داده‌های حاصل از پرسشنامه‌های اطلاعات جمعیت شناختی و NEO-FFI با کمک نرم افزارها SPSS 16 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و علاوه براستفاده از روش‌های توصیفی (شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی) از تحلیل واریانس و آزمون t مستقل استفاده شد.

نتایج

از مجموع ۳۲۱ نفر ازمودنی ۱۷۱ نفر شامل زنان و ۱۵۰ نفر دربرگیرنده مردان بود و بر اساس وضعیت تأهل ۲۵ نفر زنان مجرد و ۱۴۶ نفر متأهل ومردان نیز ۳۲ نفر مجرد و ۱۱۸ نفر متأهل بودند. همچنین برحسب تحصیلات در گروه زنان ۱۶ نفر بیسواد، ۹۲ نفر دیپلم و ۶۳ نفر تحصیلات عالی داشتند و در مردان نیز ۲۲ نفر بیسواد، ۱۷۲ نفر دیپلم و ۱۲۷ نفر دارای تحصیلات عالی بودند.

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی ویژگی شخصیتی خوشایندی به تفکیک گروه‌های سنی

جنس	کمترین	بیشترین	میانگین	انحراف استاندارد
۳۰-۲۰	۱۶	۴۰	۲۹/۰۸	۵/۰۱
۴۰-۳۰	۱۷	۴۰	۳۰/۱۳	۵/۴۳
۵۰-۴۰	۱۹	۴۴	۳۱/۱۶	۵/۱۹
۶۵-۵۰	۱۹	۴۵	۳۲/۲۷	۶/۱۳
۶۵ سال به بالا	۲۰	۳۷	۲۸/۸۴	۴/۵۹

جدول ۱ نشان می‌دهد، میانگین خوشایندی در گروه ۶۵-۵۰ سال، از تمام گروه‌های دیگر بالاتر است. برای بررسی ویژگی شخصیتی خوشایندی در گستره‌ی عمر به دلیل وجود یک متغیر مستقل با بیش از ۲ سطح از آنووا استفاده شده است.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]

جدول ۲: آزمون لوین برای بررسی مفروضه همگنی واریانس‌ها

لوین	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معناداری
۱/۳۴۳	۴	۳۱۶	۰/۲۵

همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، آزمون لوین در مورد متغیر خوشایندی معنادار نیست بنابراین مفروضه همگنی واریانس‌ها رعایت شده است.

جدول ۳: نتایج تحلیل واریانس یک راهه (آنووا)

متغیرها	منابع پراش	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
A خوشایندی	بین گروهی	۵۰۱/۷۸	۴	۱۲۵/۴۴	۴/۳۱۶	۰/۰۰۲
	درون گروهی	۹۱۸۴/۱۳	۳۱۶	۲۹/۰۶		
	کل	۹۶۸۵/۹۱	۳۲۰			

براساس جدول ۳، F مربوط به خوشایندی معنادار است، به این معنی که بین گروه‌های سنی در مورد این ویژگی شخصیتی تفاوت معناداری وجود دارد، برای بررسی این مطلب که این تفاوت در مورد کدام یک از گروه‌های سنی است از آزمون تعقیبی توکی استفاده شده است که نتایج آن در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴: نتایج آزمون تعقیبی توکی

متغیرها	گروه سنی	گروه سنی	اختلاف میانگین	خطای انحراف استاندارد	سطح معناداری
A خوشایندی	۳۰-۲۰	۶۵-۵۰	-۳/۱۹	۰/۸۷	۰/۰۰۳
	۶۵-۵۰	۶۵ سال به بالا	۳/۴۳	۱/۲۵	۰/۰۴۹

همانگونه که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، خوشایندی در طبقه سنی ۶۵-۵۰ سال با طبقه سنی ۳۰-۲۰ سال و در طبقه سنی ۶۵-۵۰ سال با طبقه سنی ۶۵ سال به بالا تفاوت معنادار دارد. خوشایندی با افزایش سن افزایش می‌یابد اما در ۶۵ سال به بالا کاهش می‌یابد.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]

جدول۵: نتایج ازمون t مستقل برای متغیر وابسته نوروزگرایی، برونگرایی، خوشایندی و وظیفه شناسی

شاخص آماری / جنسیت		میانگین	انحراف استاندارد	t	درجه آزادی	سطح معناداری
نوروزگرایی	زن	۲۳/۲۶	۷/۸۶	۲/۳۰۵	۶۵	۰/۰۲۴
۴۰-۵۰سال	مرد	۱۹/۴۸	۵/۲۷			
برونگرایی	زن	۳۲/۰۸	۳/۲۶	۲/۱۱۷	۲۳	۰/۰۴۵
۶۵ سال به بالا	مرد	۲۹/۴۶	۲/۹۳			
خوشایندی	زن	۳۱/۲۰	۵/۴۵	۲/۵۸۷	۳۱۹	۰/۰۱۰
	مرد	۲۹/۶۳	۵/۴۵			
وظیفه شناسی	زن	۳۶/۵۶	۵/۸۹	۰/۰۲۹	۳۱۹	۰/۰۴۳
	مرد	۳۵/۱۹	۶/۱۷			

همچنین بین زنان و مردان از لحاظ ویژگی شخصیتی نوروز گرایی در گستره‌ی عمر تفاوت وجود دارد. همانگونه که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، آزمون t مستقل در مورد گروه سنی ۵۰-۴۰ سال معنادار است. نوروز گرایی در زنان در گروه سنی ۵۰-۴۰ سال بیشتر از مردان است و این تفاوت معنادار است. بین زنان و مردان از لحاظ ویژگی شخصیتی برونگرایی در گستره‌ی عمر تفاوت وجود دارد. همچنین، آزمون t مستقل در مورد گروه سنی ۶۵ سال به بالا معنادار است. برونگرایی در زنان در گروه سنی ۶۵ سال به بالا بیشتر از مردان است و این تفاوت معنادار است. همانگونه که در جدول ۵ مشاهده می‌شود، میانگین خوشایندی و وظیفه شناسی در زنان بیشتر از مردان است و این تفاوت از نظر آماری معنادار است.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف مقایسهٔ ویژگی‌های شخصیتی زنان و مردان در گسترهٔ عمرانجام شده است. نتایج این پژوهش نشان داد از میان عوامل شخصیتی، ویژگی خوشایندی با افزایش سن افزایش می‌یابد. شاخص خوشایندی بر گرایش‌های ارتباط بین فردی تأکید دارد. فرد سازگار اساساً نوع دوست است، با دیگران احساس همدردی می‌کند و مشتاق کمک به آنان است. در مقابل افراد دارای ویژگی ناسازگار به عدم اعتماد، شکاکیت، هم حس نبودن، کله شقی و گستاخی گرایش دارند. به نظر می‌رسد که با افزایش سن و بیشتر شدن تجارب فرد در زمینه‌ی ارتباطات

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]

بین فردی، افراد با انعطاف بیشتری رفتار می‌کنند و سعی در بهبود و حفظ روابطشان دارند، از این‌رو این ویژگی شخصیتی با مرور زمان و افزایش سن ممکن است تاحدودی تغییر کند. این نتایج با یافته‌های هلسون (۲۰۰۲) و انوزیک (۲۰۱۲) همسو و با نتایج پژوهش اسپیچ (۲۰۱۱) و میلوجیو و سیبلی (۲۰۱۴) که اشکار ساختند خوشایندی با افزایش سن کاهش خطی ناچیزی پیدا می‌کند ناهمسو است. یافته‌های دیگر این پژوهش نشان داد که بین زنان و مردان در گسترهٔ عمر بین ویژگی نوروزگرایی و برونگرایی تفاوت وجود دارد و نوروزگرایی زنان درسن ۴۰ تا ۵۰ سالگی و برونگرایی در سنین بالای ۶۵ سال از مردان بیشتر است. در تبیین این بخش از یافته‌های پژوهش، همانگونه که ایزنک و ایزنک (۱۹۹۱) اعتقاد دارند، زنان در این سنین دوستان زیادی دارند و اهل مهمانی رفتن و تعامل با دیگران‌اند؛ کاستا و مک کری (۱۹۸۵) نیز بیان می‌کنند که افراد دارای خصیصه برونگرایی، خون گرم، خوشگذران و اجتماعی توصیف می‌شوند (حسنی، ۱۳۸۷). بعضی از زنان در این ردهٔ سنی به عضویت در باشگاه‌ها، انجام فعالیت‌های جسمانی و شرکت در گروههای اجتماعی علاقه مند می‌باشند و زمان زیادی را صرف مکالمات تلفنی و فعالیت‌های اجتماعی با دوستان خود می‌کنند و گاها به انجام کارهای نیمه تمام سالهای گذشته در حیطه‌های علمی و شغلی می‌پردازند که این نشان از برونگرایی بالای انهاست. در تبیین نوروزگرایی زنان می‌توان اذعان داشت که ردهٔ سنی ۴۰ تا ۵۰ سال مقارن با مرحلهٔ هفتم تحول روانی اجتماعی در نظام اریکسون است که یکی از خطرات این دوره غوطه ور ماندن در خود میان بینی و بی ارزش دانستن خود است. در این دوره وظایف فرد متمرکز برحفظ کارامدی حرفه‌ای، حفظ روابط با همسر و حمایت از فرزندان، حفظ روابط با والدین سالخورده، برقراری یک سطح اقتصادی در رابطه با نیازها است. در این دوره می‌توان شاهد بازگشت به درون نگری و وسوسهٔ ارزشیابی مجدد تعهدات و هدف گیری‌ها و افزایش هوشیاری نسبت به خود بود. یکی از دلایل بیشتر بودن نوروزگرایی زنان در این دوره را می‌توان به بالا بودن میزان وظایفشان و نامتناسب بودن سطح این وظایف با محدودیتهای جسمانی و عاطفی زنان دانست.

از انجا که فرهنگ خود یک عامل تحول وتغییر شخصیتی است، این یافته‌ها را شاید بتوان به بافت فرهنگی و اجتماعی جامعه نیز نسبت داد؛ دیدگاه ویگوتسکی که نظریه‌ی اجتماعی ـ فرهنگی نامیده می‌شود بر نحوه‌ای که فرهنگ ـ ارزش‌ها، عقاید، آداب و رسوم، و مهارت‌های گروه اجتماعی ـ به نسل بعدی انتقال می‌یابد تمرکز می‌کند. به عقیده‌ی ویگوتسکی، تعامل

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]

اجتماعی برای اینکه افراد شیوه‌های تفکر و رفتار کردن را که فرهنگ جامعه را تشکیل می‌دهد فراگیری کنند، ضروری هستند. ویگوتسکی معتقد بود که وقتی بزرگسالان و همسالان ماهرتر به کودکان کمک می‌کنند تا بر فعالیت‌هایی تسلط یابند که از لحاظ فرهنگی معنی‌دار هستند، ارتباط بین آنها بخشی از تفکر کودکان می‌شود (برک، ۱۳۹۱).

فرهنگ در خیلی از موقعیت‌ها خواست خود را به گروه زنان جامعه تحمیل می‌کند و زنان را برای پذیرفتن و ادامه‌ی حضور در جامعه مجبور به اعمال تغییراتی می‌کند. بدین ترتیب ممکن است برخی ویژگی‌های شخصیتی زنان در طول زمان و با افزایش سن برای پذیرش بهتر در جامعه و حفظ موقعیت و روابطشان تغییر کند. همچنین یافته‌های دیگر این پژوهش نشان داد که میانگین وظیفه شناسی و خوشایندی در زنان بیشتر از مردان است. این یافته‌ها با نتایج پژوهش چپمن و همکاران (۲۰۰۷) که دران سطح وظیفه شناسی و خوشایندی را در زنان بیشتر از مردان نشان دادند و نیز پژوهش رحمانی و غلامعلی لواسانی (۲۰۱۲) که در پژوهشی به مقایسه‌ی پنج عامل بزرگ شخصیت در دو جنس پرداخته و تفاوت معناداری در ویژگی خوشایندی در دختران نسبت به پسران آشکار نمودند همسو است.

در تبیین سطح بالای خوشایندی در زنان می‌توان به تئوری‌های روانی – اجتماعی اشاره نمود. این تئوری عنوان می‌کند که تفاوتهای جنسیتی متأثر از سازگاری با نقشهای اجتماعی است که رفتار مناسب زن و مرد را در جامعه تعریف می‌نماید، در حقیقت این نقش‌ها همان انتظارات عمومی جامعه می‌باشد که از خصوصیات و رفتارهای اجتماعی هر یک از دو جنس دارد، بعنوان نمونه جامعه از زنان انتظار بیشتری در مقایسه با مردان دارد بگونه ای که عدم وجود این صفت در انان نامتعارف بنظر می‌رسد (ایگلی[1]،۱۹۸۷ به نقل از احمدیان، ۱۳۸۴). زنان نسبت به حرفهٔ خود نگرشی زاینده دارند، در فرزند پروری از خود مایه می‌گذارند و علاقمند به مشارکت در زندگی نسل‌های آینده هستند و از طرفی در یاری رساندن به والدین خود مسئولیت بیشتری را بعهده می‌گیرند، در واقع از موضع توجه به خود به موضع توجه به دیگران و جامعه تغییر مکان می‌دهند و همچنین نسبت به خانواده و بعضی از افراد وگروه ها کمتر منتقدند و کم توقع‌اند که نشان از وظیفه شناسی و خوشایندی بیشتر انان نسبت به مردان می‌باشد. با توجه به محدود بودن نمونه در این پژوهش به یک شهر در تعمیم نتایج به سایر شهرها باید جانب احتیاط را رعایت

[1] Egly A.H.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]

کرد و در صورت امکان پژوهش‌های آتی به صورت طولی انجام گیرد و به مسئولان ارگان‌ها و سازمان‌ها پیشنهاد می‌گردد که در برنامه ریزی‌های خود ویژگی‌های شخصیتی گروههای سنی مختلف را مدنظر قرار دهند و بر اساس آن به ارتقاء سطح کمی و کیفی زندگی مردم مبادرت ورزند.

منابع

احمدیان، حمزه. (۱۳۸۴). بررسی رابطه ابعاد شخصیت و منزلت‌های هویتی من. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.

برک، لورا. (۱۳۹۱). روان‌شناسی رشد، جلد اول و دوم، چاپ بیستم. ترجمهٔ یحیی سیدمحمدی، تهران: نشر ارسباران.

حسنی، جعفر. (۱۳۸۷)، "تاثیرارزیابی مجدد و فرونشانی تجارب هیجانی بر فعالیت ناحیه‌ای مغز با نگاه به ابعاد برون گردی و نوروز گرایی". رساله دکتری، دانشگاه تربیت مدرس.

زارع، حسین؛ کمالی زارچ، محمود و رضایی نسب، فاطمه.(۱۳۸۸). سبک‌های شوخ طبعی و پنج رگه شخصیت. فصلنامه روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی،۱۲۷،۲۲-۱۱۹.

رازقی، نرگس؛ نیکی جو، معصومه؛ کراسکیان موجباری، آدیس و ظهرابی مسیحی، آرینه.(۱۳۹۰). رابطه پنج عامل بزرگ شخصیت با رضایت زناشویی. فصلنامه روانشناسی تحولی: روانشناسان ایرانی،۲۷۷،۲۷-۲۶۹.

گروسی فرشی، میرتقی؛ مهریار، امیرهوشنگ و قاضی طباطبایی، محمود.(۱۳۸۰). کاربرد آزمون جدید شخصیتی نئو و بررسی تحلیل ویژگی‌ها و ساختار عاملیان در بین دانشجویان دانشگاهیان ایران. علوم انسانی الزهرا،۱۱(۳۹)،۱۷۳-۱۹۸.

گروسی فرشی، میرتقی. (۱۳۷۷). هنجاریابی آزمون جدید شخصیتی NEO و بررسی تحلیلی ویژگی‌ها و ساختار عاملی آن در بین دانشجویان دانشگاههای ایران. رساله دکتری روان شناسی. دانشگاه تربیت مدرس.

گل محمدیان، محسن. (۱۳۹۳). پیش بینی تعلل ورزی تحصیلی براساس پنج رگه نیرومند شخصیت در بین دانشجویان ورزشکار. مجله مطالعات روانشناسی بالینی،۱۷، ۴۹-۷۵.

نیک بخش، رضا. میرزایی، عادل. و جهان سا، نسرین (۱۳۹۳). رابطه شخصیت و رفتارهای تمرینی ورزش: نظریه خود تعیین کنندگی. فصلنامه روانشناسی تحولی: روانشناسی ایرانی،۲۸۳،۳۹-۲۷۵.

Ashton, M.C., (2013). Chapter 4 – Developmental Change and Stability of Personality. *Individual Differences and Personality (Second Edition), pp. 81-100.*

Anusic, I; Lucas, R.E.& Donnellan, M.B., (2012). Cross-Sectional Age Differences in Personality: Evidence from Nationally Representative Samples for Switzerland and the United States. *Journal of Research in Personality, vol. 46, pp. 116-120.*

Chapman, B.P; Duberstein, P.R; Sorensen, S .& Lyness, J.M., (2007). Gender Differences in Five Factor Model Personality Traits in an Elderly Cohort. *Personality and Individual Differences, Vol. 43, no. 6, pp. 1594-1603*

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]

Cobb-Clark, D.A.& Schurer, S., (2012). The Stability of Big-Five Personality Traits. *Economics Letters, vol. 115, no. 1, pp. 11-15.*

costa, P.T.jr., &*McCrae,R.R. (1992).Normal personality Inventory. Psychological Assessment in clinical practice:The NEO personality Inventory. Psychological Assessment, 4(1),5-13.*

Helson, R; Kwan, V.S.Y; John, O.P.& Jones, C., (2002). The Growing Evidence for Personality Change in Adulthood: Findings from research with personality inventories. *Journal of Research in Personality, vol. 36, pp. 287-306.*

Keller, c.& Siegrist, M,. (2014). Does Personality Influence Eating Styles and Food Choices? Direct and indirect effects. *Appetite, vol. 84, pp. 128-138.*

Klimstra, T.A; Bleidorn, W; Asendorpf, J.B; Van Aken, M.A.G.& Denissen, J.J.A., (2013). Correlated Change of Big Five Personality Traits across the Lifespan: A search for determinants. *Journal of Research in Personality, vol. 47, pp. 768-777.*

Lee, W.& Hotopf, M., (2005). Personality Variation and Age: Trait Instability or Measurement Unreliability?. *Personality and Individual Differences, vol. 38, no. 4, pp. 883-890.*

Milojev, P.& Sibley, CH.G., (2014). The Stability of Adult Personality Varies across Age: Evidence from a two-year longitudinal sample of adult New Zealanders. *Journal of Research in Personality, vol. 51, pp. 29-37.*

Mottus, R; Realo, A; Allik, J; Deary, I.J; Esko, T.& Metspalu, A., (2012). Personality Traits and Eating Habits in a Large Sample of Estonians. *Health Psychology, vol. 31, pp. 806-814.*

Mottus, R; Mcneill, G; Jia, X; Craig, L.C.A; Starr, J.M.& Deary, I.J., (2013). The Associations between Personality, Diet and Body Mass Index in Older People. *Health Psychology, vol. 32,no. 4, pp. 353-360.*

Ready, R.E.& Robinson, M.D., 2008. Do Older Individuals Adapt to their Traits?: Personality relations among younger and older adults. *Journal of Research in Personality, vol. 42, no. 4, pp. 1020-1030.*

Revelle, W.& Condon, D.M., (2015). A Model for Personality at Three Levels. *Journal Of Research In Personality, vol. 56, pp.70-81.*

Rahmani, S.& Gholamali Lavasani, M., (2012). Gender Differences in Five Factor Model of Personality and Sensation Seeking. *Procedia – Social and Behavioral Sciences, vol. 46, pp. 2906-2911.*

Specht, J; Egloff, B.& Schmukle, S.C., (2011). Stability and Change of Personality across the Life Course: The Impact of Age and Major Life Events on Mean-Level and Rank-Order Stability of the Big Five. *Journal of Personality and Social Psychology, Vol. 101, no. 4, pp. 862-882.*

Soubelet, A., (2011). Age-Cognition Relations and the Personality Trait of Conscientiousness. *Journal Of Research In Personality, vol. 45, pp. 529.*

Straud, C; McNaugton-Cassill, M.& Fuhrman, R., (2015). The Role of the Five Factor Model of Personality with Proactive Coping and Preventative Coping among Collages Students. *Personality and Individual Differences, pp. 60-64.*

Turiano,N.A; Whiteman, SH.D; Hampson, S.E; Roberts, B.W.& Mroczek, D.K., (2012). Personality and Substance Use in Midlife: Conscientiousness as a Moderator and the Effects of Trait Change. *Journal of Research in Personality, vol. 46, no. 3, pp. 295-305.*

Walton, K.E; Huyen, B.T.T; Thorpe, K; Doherty, E.R; Juarez, B; et al., (2013). Cross-Sectional Personality Differences from AGE 16-90 in a Vietnamese Sample. *Journal of Research in Personality, vol. 47, pp. 36-40.*

Wilson, K.E.& Dishman, R.K., (2015). Personality and Physical Activity: A Systematic Review and Meta-Analysis. *Personality and Individual Differences, vol. 72, pp. 230-242.*

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]
[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]

رویش روان شناسی، سال هفتم، شماره ۱۱، شماره پیاپی ۳۲، بهمن ماه ۱۳۹۷
Rooyesh-e-Ravanshenasi, *7*(11), 201

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-10-06]

[DOR: 20.1001.1.2383353.1397.7.11.10.9]